

مبارزه منفی امام سجاد(ع) در دوران حاکمیت جور

بنا به گفته تقویان، خلفای بنی‌امیه بعد از واقعه عاشورا به شدت بنی هاشم را تحت کنترل و مراقبت خود درآوردند. به همین خاطر امام سجاد(ع) به پرورش شاگردان و مبارزه منفی روی آوردند.

بنا به گفته تقویان، خلفای بنی‌امیه بعد از واقعه عاشورا به شدت بنی هاشم را تحت کنترل و مراقبت خود درآوردند. به همین خاطر امام سجاد(ع) به پرورش شاگردان و مبارزه منفی روی آوردند.

عباس تقویان، عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق در گفت‌وگو با *خبرگزاری بین‌المللی قرآن (ایکنا)* پیرامون شخصیت و مقام علمی امام سجاد(ع) گفت: دورانی که امام سجاد در آن زندگی می‌کردند؛ مقارن با آشوب‌های اجتماعی و سیاسی بود. وجود حاکمان ستم‌کار اموی و مروانی سبب شده بود که مراقبت‌های شدیدی نسبت به امام سجاد(ع) اعمال شود. همچنین فقدان یاران با وفا که امام را در این مسیر یاری‌رسانی کند، برای امام چاره‌ای جز روی آوردن به مبارزه منفی و پرورش شاگردان و نشر آثار علمی باقی نگذاشت.

وی در ادامه تصریح کرد: اگر می‌بینیم دوران امامت امام سجاد(ع) تقریباً طولانی می‌شود (حدود 35 سال) و ایشان در این مدت هرگز متوسل به قیام و حرکت مسلحانه نشدند، به این دلیل بود که زمینه را مهیا نمی‌دیدند. دلیل مهم‌تر این بود که امامت ایشان بعد از واقعه عاشورا محقق شد و خلفای بنی‌امیه بالاخص خلفای بنی مروان به شدت بنی هاشم را تحت کنترل و مراقبت خود درآورده بودند. به همین خاطر امام تاکتیک دیگری را برای مبارزه با بنی‌امیه و مروانیان در پیش گرفتند و آن رو آوردن به پرورش شاگردان و مبارزه منفی بود.

عملکرد متفاوت امامان معصوم در ادوار مختلف تاریخ

تقویان افزود: امامان ما در مقاطع مختلف تاریخی در چهره‌های متفاوتی ظهور کردند. اما طبعاً با توجه به اینکه ائمه برخوردار از هدایت الهی و عصمت تام بودند، در مقاطع امامت خود روندی را پیش می‌گرفتند که شرایط و موقعیت آنها اقتضا می‌کرد. به همین دلیل امامان طبق تشخیص معصومان خود مبارزه با جور زمانه را پیش می‌بردند.

این استاد دانشگاه افزود: امام حسن مجتبی(ع) به دلیل نبود نیابت و ناصر کافی در مقام خود به موفقیت در حاکمیت نرسیدند و امام مجبور می‌شوند صلح را بپذیرند. در زمان امام حسین(ع) شرایط تغییر می‌کند؛ بعد از شهادت امام حسن(ع)، حسین بن علی(ع) به صلح‌نامه‌ای که بین امام حسن و معاویه منعقد شده بود متعهد می‌ماند اما بعد از فوت معاویه و روی کار آمدن یزید با آن ویژگی‌های ضد انسانی و ضد بشری، امام چاره‌ای پیش‌روی خود ندید جز اینکه در برابر یزید خروج کند.

وی اظهار کرد: اما خطرات جانی امام حسین(ع) و اهل بیت ایشان را تهدید می‌کرد. از این رو امام ناگزیر از مدینه به مکه و از مکه به کربلا می‌روند و ماجرای عاشورا با آن تأسف و تأثر به وقوع پیوست.

تقویان گفت: بعد واقعه عاشورا مراقبت‌های ویژه‌ای نسبت به بنی هاشم اعمال می‌شد و در ضمن حاکمانی روی کار آمدند که از حکام قبل بسیار سخت‌گیرتر عمل می‌کردند.

وی افزود: دوران امامت امام سجاد مقارن با خلافت جبارانی چون مروان بن حکم، عبدالملک بن مروان و یزید بن مروان است. به گواه تاریخ مروان بن حکم خونریزترین حاکم بنی‌امیه بعد از واقعه عاشورا بود. البته خلافت وی چندان طول نکشید و بعد از او پسرش عبدالملک بن مروان روی کار آمد. بیشترین زمان امامت امام سجاد در دوران وی بود. از آنجایی که عبدالملک در شام بود و امام در مدینه بودند. همواره امام را خاری در چشم خود می‌دیدند؛ حتی نقل می‌کنند امام را از مدینه به شام احضار کرد البته در این سفر نتوانست به امام آسیبی برساند و امام دوباره به مدینه بازگشتند.

تقویان افزود: بعد از عبدالملک بن مروان پسر سفاک و خونریز او یزید بن مروان جانشین او شد. وی آدمی بود که به هیچ وجه حرمتی برای بنی هاشم قائل نبود و عملاً به بنی‌هاشم توهین می‌کرد و شدیدترین کنترل‌ها را نسبت به آنها اعمال می‌کرد. و به دستور ولید عبدالملک امام سجاد در سال 95 ق به شهادت رسیدند.

این استاد دانشگاه تصریح کرد: دروان امامت امام سجاد دوران بحرانی و پر تنش بود. امام(ع) در عین حال از مبارزه منفی عدول نکردند و ده‌ها شاگرد تربیت نمودند. نام این شاگردان بر آسمان علم و ادب شیعه می‌درخشد؛ مرحوم شیخ طوسی در کتاب «رجال» خود از 172 نفر از شاگردان امام سجاد(ع) نام می‌برد. این کثرت شاگردان امام سجاد نشان دهنده وسعت علمی ایشان است.

آثار گران‌بهای امام سجاد(ع)

وی در آخر گفت: اثر جاویدان ایشان صحیفه سجادیه است؛ البته امام رساله دیگری به نام «رساله الحقوق» نیز دارند که امروزه جز منابع مهم شیعی محسوب می‌شود. اولین اثر در دعا و دومی در مسائل حقوقی یکی از منابع معتبر شیعی به حساب می‌آید. اگر نگاه اجمالی به ادعیه امام سجاد کنیم می‌بینیم که این دعاها سرشار از مضامین اجتماعی، فرهنگی و سیاسی در جهت تنویر افکار عمومی مسلمانان نسبت به ظلم و جور مروانیان و بنی‌امیه است.